

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK TUTUM VE DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ (ÖZEL VE DEVLET ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Serap MUNGAN AY^{ID1}ABCDE, Emre Caner YAPICI^{ID2}*ABCDE, Yeliz OTAY^{ID2}ABCDE,
Yunus Emre AK^{ID2}ABCDE, Fatih AYDINLI^{ID2}ABCDE

¹ Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, TÜRKİYE,

² Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, İstanbul, TÜRKİYE,

A Çalışma Deseni (Study Design)

B Verilerin Toplanması (Data Collection)

C Veri Analizi (Statistical Analysis)

D Makalenin Hazırlanması (Manuscript Preparation)

E Maddi İmkânların Sağlanması (Funds Collection)

ÖZET

Orijinal Makale

Amaç: Bu çalışmanın amacı; özel ve devlet üniversitelerinin spor bilimleri fakültesinde eğitim hayatına devam eden öğrencilerin farklı demografik değişkenlere göre finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının betimlenmesidir.

Yöntem: Bu çalışmada Tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim dönemine kayıtlı spor bilimleri fakültesi, spor yöneticiliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın hedefi doğrultusunda basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre; araştırmanın örneklemi 204 Erkek ve 133 Kadın spor bilimleri fakültesi öğrencisi olmak üzere toplam 337 öğrenciden oluşmaktadır ve öğrenciler çalışmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş kişisel bilgiler formu ve Sarıgöl (2015) tarafından geliştirilen 'Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları Ölçeği' (FOTDÖ) kullanılmıştır. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar: Harcama (4m), Tutum (4m), Algı (3m) ve İlgi (3m) alt boyutlarıdır. Elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerine göre normal dağılım göstermemesi sebebiyle ikili grupların karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Bulgular: Elde edilen bulgular sonucunda; Cinsiyet ve Okul statüleri ile FOTDÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel anlamda farklılık tespit edilmemişken yalnızca Algı boyutunda özel okul lehine bir anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). İş durumu alt boyutları ile FOTDÖ ve alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Aylık gelir durumu ile FOTDÖ Harcama, Algı ve İlgi alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilememişken Tutum alt boyutu ile aralarında bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Sonuç: Sonuç olarak, FOTDÖ ve alt boyut ortalamalarına göre; Harcama ve Algı alt boyutlarında düşük, Tutum, İlgi ve Ölçek ortalamasında ise orta seviyede finansal okuryazarlık tutum ve davranış durumu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, finans, tutum, davranış,

INVESTIGATION OF FINANCIAL LITERACY ATTITUDES AND BEHAVIORS OF FACULTY OF SPORT SCIENCES STUDENTS (PRIVATE AND PUBLIC UNIVERSITY STUDENTS)

ABSTRACT

Original Article

Aim: The aim of this study is to describe the financial literacy attitudes and behaviors of the students who continue their education in the faculty of sports sciences according to different demographic variables.

Method: Survey method was used in the research. The universe of this study incorporates students of sports management department at faculty of sports science, who attend university during 2021-2022 academic calendar. Convenience sampling method has been used in accordance with the aim of the study. The acceptable minimum sampling table for different universes has been used to identify sample size. Thus, the sample of the study consists of a total of 337 students that are 204 male and 133 female sports sciences students. And the students participated the study voluntarily. Personal information form that has been developed by the researchers and 'Financial Literacy Attitudes and Behaviors Scale' (FLABS) which has been developed by Sarıgöl (2015) were used as data collection tool to collect data in the study. The scale has 4 sub-dimensions. These sub-dimensions are Expenditure, Attitude, Perception and Interest. Since the data derived does not show a normal distribution according to skewness and kurtosis values the Mann Whitney U test was used for the comparison of paired groups and the Kruskal Wallis H test was used for the comparison of more than two groups.

Findings: As a result of the findings, while no statistically significant difference was found between Gender and University status with FLABS and its sub-dimensions, a significant difference was found in favor of private university only in Perception ($p < 0,05$). No statistically significant difference was found between the sub-dimensions of Job status with FLABS and its sub-dimensions ($p > 0,05$). While no statistically significant difference was found between the Monthly income status and the sub-dimensions of FLABS Expenditure, Perception and Interest, there was a difference between the Monthly income status and the Attitude sub-dimension ($p < 0,05$).

Conclusion: As a result, it was determined that there is a low level of financial literacy attitude and behavior in Expenditure and Perception sub-dimensions and a medium level of financial literacy attitude and behavior in Attitude, Interest and Scale means according to the means of the FLABS and sub-dimensions.

Keywords: Sport, finance, attitude, behavior

*Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Emre Caner YAPICI, ecyspor1986@hotmail.com,

Çıkar Çatışması, Yok - Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

1. GİRİŞ

Finans, Besley ve Brigham (2014) tarafından, bireyler, kuruluşlar ve devlet yönetimlerinin paranın kazanılması ve kullanılmasına zemin oluşturan karar alma süreçlerini temel alan bir disiplin olarak tanımlanmaktadır. O sebeple ekonomi ve finans alanında erken dönemde sağlanacak nitelikli bir eğitimin, ekonomiye dair kavramların öğrenilmesi, kavranması ve uygun finansal davranışa yönlendirilmesinin bireylerin finansal okuryazarlık seviyesine anlamlı bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Yıldırım ve Özbek, 2021).

Finansal okuryazarlığın da bir parçası olduğu ekonomi okuryazarlığı ile ilgili Yıldırım ve Öztürk (2020) tarafından yapılan bir çalışmada herhangi bir ülkede verilecek bir eğitimin şekillenmesinde, o ülkenin kendi vatandaşından beklediği katma değer ne olduğunun da rol oynadığı belirtilmektedir. Bu noktadan hareketle ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilecek ideal, eğilim ve beklentilerin dikkate alınarak ideal vatandaşın yetiştirilmesine yönelik bir eğitim planlamasının önemi vurgulanmaktadır. Finansal eğitim kavramının önemine Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü (OECD) Konseyinin desteği ile hazırlanan

OECD'nin 2003 - 2004 dönemi programında da yer verilmiştir (OECD, 2012). Ayrıca 2011 yılında OECD tarafından finansal eğitim programlarının değerlendirilmesi ve söz konusu değerlendirme için kılavuzların oluşturulması ile ilgili "üst seviye prensipleri" hazırlanmıştır; söz konusu prensipler finansal eğitim alanında etkili olacak ulusal planlamaların geliştirilmesi için sunulan ancak uluslararası alanda bağlayıcı olmayan kurallar bütünüdür (OECD,2004). Bir ülkede bilgi, beceri ve davranış temelinde finans eğitimi bireysel, makro veya uluslararası alanda sağlıklı bir ekonomik yaşam için önem taşımaktadır (Zait ve Berteau, 2014). Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin yükselmesi, finansal boyutta gerçekleşen hatalı tercihlerin en aza indirgenmesine zemin yaratacaktır. Böylelikle güçlü bir finans sisteminin kurulması, düzenleme ve denetleme görevini yürüten otorite konumundaki kurumların, organizasyonların üzerinde, görevlerini en iyi şekilde icra etmelerini sağlayıcı bir itici güç yaratacaktır (Özçam'dan aktaran Yücel ve Kuyumcu, 2018).

Finansal eğitim yolu ile kazanılabilecek "Finansal okuryazarlık" kavramı ilk kez 1997 yılında Jump\$tart Bireysel Okuryazarlık Koalisyonu (Jump\$tart Coalition for Personal Financial Literacy) tarafından kullanılmıştır. Bu kavram, bireyin hayat boyu finansal güvence altında yaşayabilmesi için kendi finansal kaynaklarını etkili bir şekilde yönetebilme bilgi ve becerisini kullanabilme olarak açıklanmıştır (Hastings, Madrian ve Skimmyhorn, 2013). Finansal okuryazarlık, Atkinson ve Messy (2011) tarafından sağlıklı finansal kararlar verebilmek ve devamında bireysel anlamda finansal refaha ulaşmak için gerekli olan farkındalık, bilgi, beceri, tutum ve davranışların bütünlüğü olarak tanımlanmıştır. OECD ise finansal okuryazarlığı, finansal anlamda karmaşık bir düzlemde yaşayan tüketicilerin kazanması gereken temel becerilerden biri olarak ifade etmektedir (OECD/INFE, 2013).

2012 yılında Dünya Bankası liderliğinde hazırlanan "Finansal Tüketici Koruma İçin İyi Uygulamalar" kitabı kapsamında farklı ülkelerdeki finansal okuryazarlığın artırılması için bu ülkelerdeki ilgili bakanlık ve kurumların inisiyatifi ile çeşitli girişimlerde bulunulabileceği ifade edilmektedir. Bu girişimler kapsamında üniversite ve yüksek okul öğrencilerine yönelik programların da yer alması öngörülmektedir (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası / Dünya Bankası, 2012).

Literatür genelinde, özellikle lise öğrencileri ve yetişkin bireylerin finansal okuryazarlığı ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmasına karşın üniversite öğrencileri ile ilgili çalışmalar 1990'lı yılların sonlarına doğru Amerika Birleşik Devletleri'nde ağırlık kazanmaya başlamıştır (Chen ve Volpe, 1998).

Bu çalışmanın amacını oluşturan finansal okuryazarlık, tutum ve davranışlarının üniversite öğrencileri özelinde çalışma kapsamına alınmasının sebebi, söz konusu genç bireylerin yetişkinlik sürecine geçiş döneminde bulunmalarıdır; diğer bir deyişle üniversite öğrencilerinin öğrencilik hayatının sona ermesi ile çalışma ve yaşam düzeni kurma aşamasına adım atmak üzere hazırlık aşamasında olmalarıdır. Genç bireylerin gelecek yaşamları ile ilgili ekonomik planlamalarını yapabilmeleri ve bu planların sürdürülebilirliğini sağlayabilmeleri

için henüz öğrencilik aşamasında finansal tutum ve davranış açısından donanım kazanabilmelerinin önem arz ettiği düşünülmektedir. Arnett (2007)'e göre sanayi toplumlarında genç bireylerin 20'li yaşların ortalarına kadar olan dönemi "beliren yetişkinlik" olarak tanımlanabilecek hayatın yeni bir dönemidir ve hatta bu dönem özel hayat ve iş hayatı temelinde ancak 30'lu yaşlarda tam anlamıyla yerine oturmakta ve bireyler bu yaşlarda yetişkin topluluğunun bir parçası haline gelmektedir. Üniversite, öğrenciler için özgürlüklerini yaşamaya başladıkları ilk basamak olarak tanımlanabilmektedir. Özgürlük beraberinde bazı finansal kararların da alınmasını getirebilmektedir (Kılıç, Ata ve Seyrek, 2015).

Üniversite öğrencilerine yönelik çalışmalar içinde Agnew ve Harrison (2015)'in İngiltere ve Yeni Zelanda' daki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı düzeyi ile ilgili gerçekleştirdiği çalışmasında diğer ülkelerdeki sonuçlar ile paralellik taşıyacak şekilde erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla finansal okuryazarlığının daha yüksek olduğu; Yeni Zelanda'daki üniversite öğrencilerinin İngiltere'dekilere kıyasla kredi kartı faiz oranı, gelir vergisi ve bileşik faiz oranı gibi finansal detaylar içeren sorularda daha çok bilgi sahibi olduğunun belirlendiği ifade edilmektedir.

Malezya ve Endonezya'da üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı ile ilgili yapılan çalışmalarda pek çok diğer değişkenin yanı sıra okul statüsü değişkenine göre yapılan inceleme sonucunda özel üniversite öğrencilerinin devlet üniversitesi öğrencilerine göre finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük bulunduğu ifade edilmektedir (Sabri, Mcdonald, Hira ve Masud, 2010; Setiawan, 2020). Thapa ve Nepal (2015) tarafından Nepal'deki üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlığı ile ilgili yapılan bir araştırmada yüksek hane gelirine sahip ve daha büyük yaştaki öğrencilerin, eğitim düzeyi yüksek olan, özel üniversitede okuyan öğrencilerin ve özellikle işletme bölümü öğrencilerinin finansal anlamda daha çok bilgi sahibi olduğu, cinsiyetin bu anlamda bir etken olmadığı ulaşılan sonuçlardan bir kısmı olarak ifade edilmektedir.

Türkiye'de de özellikle 2010 yılı sonrasında yoğunluk kazanan, üniversite öğrencileri ve finansal okuryazarlık üzerine çeşitli değişkenler temel alınarak gerçekleştirilmiş pek çok çalışma bulunmaktadır. Tuna ve Ulu (2016) üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla Sakarya Üniversitesi İşletme bölümü öğrencileri üzerinde bir çalışma gerçekleştirmiş ve gelir düzeyi, cinsiyet, yaş ve eğitim görülen sınıf gibi değişkenler temelinde incelemelerde bulunmuştur. Er, Şahin ve Mutlu (2017)'nin gerçekleştirdiği çalışmada İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ile Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesi ile finansal ürünlerini ve kredi-burs temelindeki destekleri kullanım durumları arasında yaş, cinsiyet, gelir düzeyi vb demografik değişkenleri temelinde bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda gelir düzeyi farklılıklarının da etkisini dikkate almak amacıyla çalışma dahiline hem devlet hem de özel üniversitelerde eğitimine devam eden öğrencilerin alınması sağlanmıştır.

Üniversitelerde finans alanını kapsayan derslere, iktisadi ve idari bilimler fakültelerinin, işletme ve bankacılık gibi bölümlerin ders programlarında daha

yoğun bir şekilde yer verildiği, bu sebeple ilgili bölümlere devam eden öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin göreceli daha yüksek olduğu öngörülmektedir (Kılıç, Ata ve Seyrek, 2015). Bu anlamda farklı fakültelerde okuyan üniversite öğrencilerinin yer aldığı çalışmaların da finansal okuryazarlık düzeyini değerlendirme alanına farklı bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Namlı ve Kaya (2019) ve Düzgün (2021) tarafından gerçekleştirilen iki ayrı çalışmada iki farklı üniversitenin spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri ve finansal tutumlarının belirlenmesi, öğrenim gördükleri bölüm ve çeşitli demografik değişkenler temelinde incelenmiştir.

Literatür kapsamında Türkiye'deki farklı üniversitelerde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık, tutum ve davranışları temelinde birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık, tutum ve davranışlarının okul statüsü, devlet ve özel üniversite olması, temelinde değerlendirilmesi konusunda bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu bağlamda müfredat temelinde finans alanına göreceli olarak belli bir mesafe içinde olan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin okul statüsüne (devlet/özel) göre finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesinin ve bu amaç paralelinde elde edilen sonuçların öğrenci gelir düzeyi, iş durumu ve cinsiyet gibi değişkenler ile etkileşiminin değerlendirilmesinin literatür açısından özgün bir değer taşıyacağı düşünülmektedir. Zira Yüksek Öğretim Kurumu Raporları, "Üniversite Öğrencileri Aile Gelirleri, Eğitim Harcamaları, Mali Yardım ve İş Beklentileri Araştırması"ndan aktaran Kandemir ve Kaya (2010), devlet ve özel üniversite öğrencilerinin aile gelirleri arasında önemli farklılıklar olduğunu ifade etmektedir.

Bu noktadan hareket ile bu çalışmanın araştırma sorusu, devlet ve özel üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin başta gelir düzeyi ve okul statüsü olmak üzere cinsiyet ve iş durumu gibi değişkenlerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmayacağı temeli üzerine yapılandırılmıştır.

Finansal okuryazarlığın ölçülmesi, finansal okuryazarlık düzeyini yükseltecek isabetli eğitim programlarının belirlenmesine, beraberinde bireylerin refah düzeyinin iyileşmesine ve toplumun gelişiminin sağlanmasına zemin hazırlayacak olduğu ifade edilmektedir (Zait ve Berteau, 2014). Bu bağlamda devlet ve özel üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören ve farklı gelir düzeylerine sahip öğrencileri arasında finansal okuryazarlık düzeyi temelinde anlamlı bir farklılık olup olmadığının tespit edilmeye çalışılması ile literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı devlet ve özel üniversitelerin spor bilimleri fakültelerinin bünyesinde yer alan öğrencilerin finansal okuryazarlık, tutum ve davranışlarının ölçülmesi ve elde edilen sonuçların okul statüsü, cinsiyet, gelir düzeyi ve iş durumu değişkenleri temelinde karşılaştırılmasıdır.

Demografik değişkenler ile bağımsız değişkenimizi test etmek için oluşturduğumuz hipotezler aşağıda yer almaktadır. Buna göre;

H: Cinsiyet değişkeni ile öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları arasında anlamlı fark yoktur.

H: Okul değişkeni ile öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları arasında anlamlı fark yoktur.

H: Çalışma durumları değişkeni ile öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları arasında anlamlı fark yoktur

H: Öğrencilerin aylık gelir değişkeni ile öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları arasında anlamlı fark yoktur.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel tarama modelinde yapılan bir araştırmadır. Yapılan çalışma ile spor fakültesi öğrencilerinin mevcut finansal tutum ve davranışları tespit edilmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklem grubunun belirlenmesinde olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Kazara ya da uygun örneklem olarak da literatürde yer alan kolayda örnekleme yönteminde araştırmacılar; araştırmanın yapılması için gerekli olan örneklem büyüklüğüne ulaşmaya kadar en kolay veya ulaşılabilir gruplardan veri toplamaya çalışır (Gürbüz ve Şahin, 2015). Çalışmanın evrenini İstanbul ilinde 2021-2022 eğitim-öğretim döneminde özel ve devlet spor bilimleri fakültesi, spor yöneticiliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün tespitinde farklı evrenler için kabul edilebilir asgari örneklem büyüklükleri tablosu dikkate alınmış (Gürbüz ve Şahin, 2015) ve buna göre gerekli örneklem büyüklüğü sayısı 328 olarak tespit edilmiştir. Çalışmanın örneklem grubunu oluşturan katılımcıların %94,1'i 18-25 yaş aralığında yer almaktadır. Örneklem grubu, 124 öğrenci Rumeli Üniversitesi ve 213 öğrenci Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakülteleri'nde eğitimine devam eden 204 Erkek ve 133 Kadın olmak üzere toplam 337 kişidir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Demografik özelliklerin belirlenmesi için araştırmacı tarafından oluşturulmuş "kişisel bilgiler formu" kullanılmış ve katılımcılardan cinsiyet, medeni durum, yaş, okulun statüsü, sınıf bilgisi, aile geliri, bireysel gelir, konaklama durumu, aile konaklama durumu gibi bilgiler elde edilmiştir.

Yapılan araştırmada öğrencilerin finansal durumlarını betimleyebilmek için Sarıgöl (2015) tarafından literatüre kazandırılan "Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği" kullanılarak veriler toplanmıştır. Kullanılan ölçek toplamda 14 madde ve Harcama, Tutum, İlgi ve Algı olmak üzere 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı α : 0,72 olarak tespit edilmiştir. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğe verilen cevaplar 0,2'den 1'e kadar puanlandırılmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanabilmesi için ilgili kurum ve kuruluşlardan gerekli izinler alınarak araştırmacı tarafından oluşturulan online form, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde üniversitelerde çalışan araştırma görevlileri denetiminde öğrencilerin gönüllü olarak formu doldurması sağlanmıştır. Veri toplama süreci 1 Mart-1 Nisan 2022 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde demografik bilgilerin betimlenmesi için frekans, aritmetik ortalama, yüzde ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Ölçeğin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir ($P < 0,05$). Bu nedenle verilerin

analizinde ikili grupların karşılaştırmaları için Mann Whitney U testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılmaları için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Ölçeğin değerlendirilmesinde katılımcıların ölçek maddelerine vermiş olduğu cevapların toplamının soru sayısına oranı kullanılmıştır. Yine öğrencilerin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını belirlemek için hem alt boyutlarda hem de toplam ölçekte aldıkları puanlar, alınabilecek toplam puana oranlanmıştır. Alan yazında birçok çalışmada olduğu gibi, hesaplanan oran 0,80 ve üzerinde ise göreceli olarak yüksek, 0,79-0,60 arasında ise orta ve 0,59 ve altındaysa nispeten düşük olarak sınıflandırılmıştır (Suwanaphan 2013). Veriler, Jamovi 9.0.2.0 versiyon istatistik programında analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. FOTDÖ Tanımlayıcı İstatistikler

Ölçek ve Alt Boyutlar	Minumum	Maksimum	Ortalama	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Harcama	,20	1,00	*,59	,16	-,15	-,57
Tutum	,30	1,00	*,79	,12	-,50	,38
Algı	,20	1,00	*,45	,18	,43	-,21
İlgi	,20	1,00	*,63	,15	-,03	,25
Ölçek Ort.	,37	1,00	*,63	,09	,43	,94

*Hesaplanan oran 0,80 ve üzerinde ise göreceli olarak yüksek, 0,79-0,60 arasında ise orta ve 0,59 ve altındaysa nispeten düşük olarak sınıflandırılmıştır (Suwanaphan, 2013).

Tablo 2. Cinsiyete göre FOTDÖ'den alınan puanların Mann Whitney U testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Cinsiyet	n	Ort.	U	p
Harcama	Erkek	204	162,02	12142	0,10
	Kadın	133	179,71		
Tutum	Erkek	204	165,06	12761	0,35
	Kadın	133	175,05		
Algı	Erkek	204	176,85	11965	0,06
	Kadın	133	156,97		
İlgi	Erkek	204	175,89	12160	0,10
	Kadın	133	158,43		
Ölçek	Erkek	204	168,17	13397	0,84
	Kadın	133	170,27		

Araştırmamıza katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları ölçek ortalaması sıra sayı toplamları ve alt boyut ortalamaları sıra sayı toplamları arasındaki fark Mann Whitney U testi ile incelenmiş ve katılımcıların cinsiyetleri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Tablo 3. Okul Değişkenine göre FOTDÖ'den alınan puanların Mann Whitney U testi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutları	Okul	n	Ort.	U	p
Harcama	Devlet	124	168,44	13137	0,93
	Özel	213	169,32		
Tutum	Devlet	124	172,25	12802	0,63
	Özel	213	167,11		
Algı	Devlet	124	150,35	10894	0,00*
	Özel	213	179,85		
İlgi	Devlet	124	164,34	12628	0,49
	Özel	213	171,71		
Ölçek	Devlet	124	152,81	11942	0,14
	Özel	213	174,93		

*p<0.05

Araştırmamıza katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin okul değişkenine göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları ölçek ortalaması sıra sayı toplamları ve alt boyut ortalaması sıra sayı toplamları arasındaki fark Mann Whitney U testi ile incelenmiş ve katılımcıların okul değişkeni ile ölçek ortalaması ve ölçek alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemişken ölçek alt boyutlarından Algı alt boyutuyla okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,05).

Tablo 4. İş Durumuna göre FOTDÖ'den alınan puanların Kruskal Wallis H testi sonuçları

Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları	İş Durumu	n	X(Ort.)	X ²	p
Harcama	Tam zamanlı	43	152,43	2,556	0,46
	Yarı zamanlı	135	173,43		
	Zaman buldukça	115	164,93		
	Çalışmayan	44	182,24		
Tutum	Tam zamanlı	43	164,79	4,206	0,24
	Yarı zamanlı	135	176,92		
	Zaman buldukça	115	171,18		
	Çalışmayan	44	143,11		
Algı	Tam zamanlı	43	166,05	,098	0,99
	Yarı zamanlı	135	170,52		
	Zaman buldukça	115	167,83		
	Çalışmayan	44	170,26		
İlgi	Tam zamanlı	43	159,93	1,509	0,68
	Yarı zamanlı	135	176,18		
	Zaman buldukça	115	167,19		
	Çalışmayan	44	160,56		
Ölçek	Tam zamanlı	43	149,64	2,354	0,50
	Yarı zamanlı	135	175,69		
	Zaman buldukça	115	168,10		
	Çalışmayan	44	169,75		

Araştırmamıza katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çalışma durumları değişkenine göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları ölçek ortalaması sıra sayı toplamları ve alt boyut ortalamaları sıra sayı toplamları arasındaki ilişki Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve katılımcıların iş

durumları alt boyutları ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5. Aylık Gelir Durumuna göre FOTDÖ'den alınan puanların Kruskal Wallis H testi sonuçları

Ölçek ve Ölçek Alt Boyutları	Aylık Gelir	n	X(Ort.)	X ²	p
Harcama	1000-3000	243	172,47	1,772	0,62
	3001-5000	55	155,87		
	5001-7000	20	175,63		
	7001 <	19	155,63		
Tutum	1000-3000	243	179,45	11,923	0,00*
	3001-5000	55	133,95		
	5001-7000	20	166,93		
	7001 <	19	138,97		
Algı	1000-3000	243	164,86	3,155	0,36
	3001-5000	55	182,37		
	5001-7000	20	194,18		
	7001 <	19	156,68		
İlgi	1000-3000	243	173,03	4,973	0,17
	3001-5000	55	173,91		
	5001-7000	20	132,38		
	7001 <	19	141,79		
Ölçek	1000-3000	243	174,97	4,880	0,18
	3001-5000	55	155,77		
	5001-7000	20	169,23		
	7001 <	19	130,68		

* $p<0.05$

Araştırmamıza katılan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin aylık gelir değişkenine göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranışları ölçek ortalaması sıra sayı toplamları ve alt boyut ortalamaları sıra sayı toplamları arasındaki fark Kruskal Wallis H testi ile incelenmiş ve katılımcıların aylık gelir değişkeni ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamışken yalnızca FOTDÖ ölçeği tutum alt boyutu ile aylık gelir değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

4. TARTIŞMA

Finansal okuryazarlık; bireyin sahip olduğu gelirleri, birikimleri ve yatırımları mantıklı bir şekilde bilgiyle değerlendirebilmesi ve bunun yanında kullanabilmesini sağlayan yeterlilik düzeyi olarak ele alınmaktadır (Contuk, 2018; TEB, 2012). Finansal okuryazarlığın öneminin kavranması ile bu alanda yapılan çalışmaların sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu bağlamda özellikle kariyerinin başında olan lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlıkla ilgili belirli seviyede bilgi sahibi olmaları ve bu alanda eğitim almaları gerekmektedir. Bu sayede üniversite eğitimi alan öğrencilerin sahip oldukları kaynakları değerlendirmesi ve kullanmasının yanında refah seviyelerini de artırmaları mümkün hale gelecektir.

Bu kapsamda yapılan bu çalışmanın amacı; özel bir eğitim kurumu olan İstanbul Rumeli Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ve devlet üniversitesi olan Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim hayatına devam eden öğrencilerin farklı demografik değişkenlere göre; finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarının incelenmesidir.

Araştırmadan elde edilen verilere göre katılımcıların cinsiyetleri ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Yaptığımız bu çalışmayı destekleyen çalışmalar bulunmaktadır; Sönmez ve Kılıç (2020), Düzgün (2021) ve Demirkıran (2019) çalışmalarında cinsiyet değişkenine göre finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit etmişlerdir. Bunların yanında çalışmamızın sonuçlarının aksine Er ve Taylan (2017), lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin ekonomiye bağlı değişen bilgiye olan ilgilerinin kız öğrencilerden daha fazla olduğunu belirlemişlerdir. Setiawan (2020) de yaptığı çalışmada kadın katılımcıların hem devlet hem de özel üniversitelerde finansal okuryazarlık konusunda erkeklerden daha başarılı olduğunu tespit etmiştir.

Çalışmamızda ölçek alt boyutlarından algı alt boyutu ile okul statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilirken diğer ölçek boyutlarında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Çalışmamızın aksine Setiawan (2020) yaptığı araştırmada devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık sorularına %12 oranında doğru yanıtlarken özel üniversitelerindeki öğrencilerinde bu oranı %10 olarak bulmuştur. Bu da devlet üniversitelerindeki öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusundaki başarısının özel üniversite öğrencilerine göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Agnew ve Harrison (2015), kadın öğrencilerin borçlarının üstesinden gelebileceği düşüncesine sahip olma oranının erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu tespit etmişlerdir. Gövdeli ve Sumer (2020) de yaptığı çalışmada finansal okuryazarlıkla cinsiyet arasındaki ilişki incelendiğinde finansal okuryazarlıkla cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmamızda aylık gelir ve finansal okuryazarlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Düzgün (2021) çalışmasında finansal okuryazarlık ve gelir düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğunu tespit etmiştir. Bu durum da bizim sonuçlarımızı desteklemektedir. Çalışmamızın aksine, Biçer (2016) finansal okuryazarlık ölçeğinin alt boyut puanlarının gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışları incelenmiştir. Katılımcılar Türkiye'nin nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu ve birçok şehre göre yaşam maliyetlerinin daha fazla olduğu İstanbul şehrinde bulunan Marmara Üniversitesi ve İstanbul Rumeli Üniversitesi öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmada spor bilimleri fakültesinde eğitim alan öğrencilerin cinsiyetlerinin ve aylık gelirlerinin finansal okuryazarlık konusundaki tutum ve davranışları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır bunun yanında okul statülerinin finansal okuryazarlık konusundaki tutum ve davranışları üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde özel ve devlet üniversitesi öğrencilerini karşılaştıran çalışmalar bulunmasına rağmen, özel üniversiteden çalışmaya katılan öğrencilerin burs yüzdeleri ile ilgili bilgilerin çalışmalara farklı bir bakış açısı kazandırabileceği düşünülmektedir. Bu durumun yanı sıra birçok bölümün aksine spor bilimleri öğrencileri eğitim hayatı boyunca da belirli bir gelir düzeyi karşılığında çalışmaktadırlar. Bu açıdan spor bilimleri öğrencileri ile farklı bölümdeki öğrencilerin karşılaştırılması da önerilmektedir.

6. ÇIKAR ÇATIŞMASI VE ETİK KURUL ONAY

Çıkar çatışması: *Yazar tarafından çıkar çatışması olmadığı bildirilmiştir.*

Finansal destek: *Yazar tarafından finansal destek olmadığı bildirilmiştir.*

Etik Kurul Onayı: *Etik kurulu raporu bulunmamaktadır ve tüm etik sorumluluk yazarlar tarafından paylaşılmaktadır.*

Bilgilendirilmiş Onam: *Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.*

7. KAYNAKÇA

- Agnew, S. & Harrison, N. (2015).** Financial literacy and student attitude to debt: A cross-national study examining the influence of gender on personal finance concepts. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 25, s.122-129.
- Arnett, J. J. (2007).** Emerging adulthood: what is it, and what is it good for? *Society for Research in Child Development*, 1(2), s. 68 – 73.
- Atkinson, A. & Messy, F. A. (2011).** Assessing financial literacy in 12 countries: an OECD/INFE international pilot exercise. *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 657 – 665.
- Besley, S. & Brigham E.F. (2014).** Principles of Finance. Canada: Cengage Learning.
- Biçer, E. B. (2016).** Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi / Evaluation of University Student's Financial Literacy Related to Attitudes and Behavior . *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 20 (4) , 1519-1533 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/26966/283411>
- Chen, H., ve Volpe, R. P. (1998).** An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial services review*, 7(2), 107-128.
- Contuk, F. Y. (2018).** Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Durumunu Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği .*Muhasebe ve Finansman Dergisi* , (77) ,115-136 . DOI: 10.25095/mufad.401316
- Demirkan, T. (2019).** Kırıkkale Üniversitesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Araştırma (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonometri Anabilim Dalı, Kırıkkale.
- Düzgün, S. (2021).** Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Finansal Bilgi Düzeyi ve Tutumlarının İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Er, B. & Taylan, A., E. (2017).** Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(7), 297-317.
- Er, B., Şahin, Y. E. & Mutlu, M. (2017).** Finansal eylem ve finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 54(630), 75-88.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2015).** Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.
- Hastings, J. S., Madrian B. C. & Skimmyhorn, W. L., (2013).** Financial literacy, financial education, and economic outcomes. *The Annual Review of Economics*, 5, s. 347 – 373.
- Kandemir, O. & Kaya, F. (2010).** Gelir dağılımının yüksek öğrenimde fırsat eşitliğine etkisi: Türkiye’de özel üniversite gerçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), s. 557 – 566.
- Kılıç, Y., Ata, H. A. & Seyrek, İ. H. (2015).** Finansal okuryazarlık: Üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.
- Namlı, S. & Kaya, A. (2019).** Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Tespiti: Atatürk Üniversitesi Örneği. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 960-982.
- OECD (2004).** OECD Financial Education Project: Background and implementation. Retrieved from <https://www.oecd.org/finance/financial-education/oecdfinancialeducationprojectbackgroundandimplementation.htm>.

- OECD (2012).** OECD/INFE High-level principles on national strategies for financial education. Retrieved from <https://www.oecd.org/finance/financial-education/OECD-INFE-Principles-National-Strategies-Financial-Education.pdf>.
- OECD/INFE (2013).** CurrentStatus of NationalStrategies for Financial Education: OECD/INFE Comparative Analysis andRelevantPractices.
- Sabri, M. F., MacDonald, M., Hira, T. K. & Masud, J. (2010).** Childhoodconsumerexperienceandthefinancialliteracy of collegestudents in Malaysia. *Familyand Consumer SciencesResearchJournal*, 38(4), 455-467.
- Setiawan, B. (2020).** Descriptive Analysis of Financial Literacy: Evidencefrom Public andPrivateUniversityStudents in Indonesia. *Sriwijaya International Journal of DynamicEconomicsand Business*, 4(1), 73-86.
- Shim, S., Barber, L. B., Card, N. A., Xiao, J.J. & Serido, J. (2010).** Financial socialization of firstyearcollegestudents: the roles of parents, work, andeducation. *Journal of YouthandAdolescence*. 39, 1457-1470.
- Sönmez, Y. & Kılıç, E. (2020).** Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik BirAraştırma: KastamonuÜniversitesi Örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* , 10 (2) , 479-497 .DOI:10.30783/nevsosbilen.676553
- Sumer, S. & Gövdeli, T. (2020).** FinansalOkuryazarlık ve FinansalDavranış ÜzerineBir Çalışma . *Oltu Beşeri ve Sosyal BilimlerFakültesi Dergisi* , 1 (1) , 86-98 . Retrievedfrom<https://dergipark.org.tr/tr/pub/oltu/issue/56350/756319>
- Suwanaphan, S. (2013).** Personal Financial Literacy of Academic Support-Employee in Chiang Mai-University. In *Proceedings from Management-Knowledge and Learning International Conference*, s. 1061-1065.
- TEB (Türkiye Ekonomi Bankası), (2012).** “Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi”, İstanbul.
- Thapa, B. S. & Nepal, S. R. (2015).** Financial literacy in Nepal: A surveyanalysisfromcollegestudents. *NRB Economic Review*, 27(1), 49-74.
- Tuna, G. & Ulu, M. O. (2016).** Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: İşletme bölümü öğrencileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Management Economics & Business*, 12, s. 128 - 141.
- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası / Dünya Bankası (2012).** Finansal tüketici koruma için iyi uygulamalar. Retrieved from https://www.tbb.org.tr/content/upload/dokuman/2108/finansal_tuketici_koruma_icin_ iyi_u ygulamalar.pdf.
- Yıldırım, D. & Özbek, A. (2021).** Erken dönem ekonomi eğitimi ve finansal sosyalizasyonun finansal okuryazarlık düzeyine etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2) s. 694-710.
- Yıldırım, G. & Öztürk, C. (2021).** Ekonomi okuyazarı vatandaşlık yeterliklerinin belirlenmesi üzerine bir delphi çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), s.704 – 731.
- Yücel, E. & Kuyumcu, O. (2018).** Finansal okuryazarlığın ülke ekonomisindeki yeri ve finansal okuryazarlık düzeyinin tespit edilmesi: Bursa ili uygulaması. *International Journal of Social Inquiry*, 11(2), 395-422.
- Zait, A & Berteau, P. A. (2014).** Financial literacy – conceptualdefinitionandproposedapproach for a measurementinstrument. *Journal of Accounting and Management*, 4(3), s. 37 – 42.

Extended Summary

Introduction

The aim of this study is to describe the financial literacy attitudes and behaviors of the students who continue their education in the faculty of sports sciences according to different demographic variables. In the context of the aim of this study, convenience sampling method, which is one of the non-probability sampling methods, has been used. And a total of 337 students, 204 male and 133 female sports sciences students, voluntarily participated to the study .

Method

Survey method was used in the research. The sample group consists of students from Marmara University, Faculty of Sports Sciences and Istanbul Rumeli University, Faculty of Sports Sciences. Personal information form that has been developed by the researchers and 'Financial Literacy Attitudes and Behaviors Scale' (FLABS) which has been developed by Sarıgöl (2015) were used as data collection tool to collect data in the study. As a result of the analysis, it has been determined that the data does not show a normal distribution, so the Mann Whitney U test was used for the comparison of paired groups, and the Kruskal Wallis H test was used for the comparison of more than two groups.

Findings, Discussion and Results

As a result of the findings, while no statistically significant difference was found between Gender and University status with FLABS and its sub-dimensions, a significant difference was found in favor of private university only in Perception ($p < 0,05$). No statistically significant difference was found between the sub-dimensions of Job status with FLABS and its sub-dimensions ($p > 0,05$). While no statistically significant difference was found between the Monthly income status and the sub-dimensions of FLABS Expenditure, Perception and Interest, there was a difference between the Monthly income status and the Attitude sub-dimension ($p < 0,05$). As a result, it was determined that there is a low level of financial literacy attitude and behavior in Expenditure and Perception sub-dimensions and a medium level of financial literacy attitude and behavior in Attitude, Interest sub-dimensions and Scale mean according to the means of the FLABS and sub-dimensions.

How to cite: Mungan Ay, S., Yapici, E.C., Otay,Y., Ak, Y.E., Aydinli, F. (2022). Investigation of Financial Literacy Attitudes and Behaviors of Faculty of Sport Sciences Students (Private and Public University Students). *Journal of Sport and Recreation Researches*, 4(2), 16-29. Doi: 10.52272/srad.1187772